

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÜZEL SANATLAR LİSESİ
ÇALGI EĞİTİMİ
KAVAL DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI
9, 10, 11 ve 12. Sınıflar

Ankara 2016

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI	4
KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER	5
KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI.....	6
KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI.....	7
KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR.....	8
KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	9
KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE VE SÜRELERİ.....	10
9. SINIF KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU, ALT KONU VE KAZANIMLARI.....	12
10. SINIF KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU, ALT KONU VE KAZANIMLARI	16
11. SINIF KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU, ALT KONU VE KAZANIMLARI.....	17
12. SINIF KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU, ALT KONU VE KAZANIMLARI.....	18

GİRİŞ

Kavalın en az insanlık tarihi kadar eski bir çalgı olduğu söylenebilir. Çalgıyı ilk bulan ya da çalanlara ilişkin birçok fikre rastlanmakta ise de araştırmacılar, kavalın Hazar Denizi ötesi Ural-Altay Dağları arasındaki bölge olabileceği konusunda birleşmektedirler. Nitekim Alman Curts Sachs, kavalın Türk asıllı olduğunu belirtmiştir (Aktr. Tarlaşası, 1983: 12).

Geçimini ve zamanını hayvancılık ile sürdüren Orta Asya toplulukları, başta Anadolu olmak üzere kavalı dünyanın her yerine yaymıştır. Göçler sırasında kavalı öncelikle Batı Asya'ya sonrasında Avrupa'ya da taşımış ve tanıtmıştır.

Gazimihal, her kültür ögesinde olduğu gibi kavalın yayılmasında da Kavimler Göçü'nün etkili olduğunu öne sürüp aşağıdaki açıklamayla atıf yapıyor:

“Bartha, Arkeologiya Hungarika serisinden ayrı bir ciltte her çift kaval tipini inceleyerek şu sonuca varıyor. İtil civarındaki örneklerinin Avar zummara tipinden daha çok gelişmiş oluşu, bu kavalların yayılma merkezinin Ural ile Altay arasındaki saha olduğu düşüncesini kuvvetlendiriyor. Böylelikle bu çalgı-musiki folklorunun önemli bir safhasını göstermesi bakımından Ural-Altayların yahut ön Türklerin en eski ortak ürünlerinden biridir.” (Gazimihal, 1975, 31–32), (Aktaran. Yurtçu, 2006: 24–25)

Makamsal okul müziği dağarcığının bazılarının bir Batı müziği çalgısı ile seslendirilmesi mümkün olabilir ama bir Batı müziği çalgısı, Türk müziğinin karakteristik “komalı” sesleri, üslup ve tavırsal özelliklerini seslendirmede yetersiz kalmaktadır. Kaval, icracının niteliğine ve çalgının fiziksel yeterliliğine göre değişebilen 2,5 ila 3 oktavı geçen ses genişliği ve kromatik ses dizisi ile flüt ve benzeri Batı çalgılarının ötesinde Türk geleneksel ezgilerini de aslına uygun bir şekilde icra edebilen özgün bir çalgıdır.

Kaval şimdilerde, “çoban çalgısı kaval” kimliğinin çok ötesinde, orkestralarda icra edilen ve gençlerin ilgisini çeken bir çalgı kimliğini kazanmıştır. Kaval Dersi Öğretim Programı'nda hedeflenen kazanımlar, geleneksel Türk halk müziğinin karakteristik yapısının olmazsa olmazı “usta-çırak” adı verilen eğitim yöntemi ile günümüz nefesli çalgılarının öğretiminde kullanılan güncel, bilimsel öğretim yöntemleri ve yaklaşımları göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Bu programın amacı, günümüz modern eğitim anlayışını esas alarak geçmişten günümüze varlığını koruyan “geleneksel kaval öğretiminin” temel prensiplerini de öğrenciye kazandırmaktır. Geleneksel icra yöntemlerinin yanı sıra farklı kültür çalgılarıyla birliktelik oluşturabilecek bir öğretim süreci ve repertuar kazanımı, kaval öğrenimi alan öğrencinin kültürel anlamdaki gelişim sürecine de katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, nota ve solfejle birlikte geleneksel ve evrensel icra tekniklerine uygun bir repertuar aktarımı ile kavalın üstün nitelikte ve doğru teknikler ile icra edilebilmesi öngörülmektedir.

KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI

Kaval Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitimin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu programla öğrencinin;

1. Geleneksel Türk halk müziğinin en temel çalgılarından biri olan kavalın Türk müzik kültüründeki yerini ve önemini anlaması,
2. Kavalın bölgelere, yörelere göre farklılıklar gösteren, çalım teknikleriyle, geleneksele, güncele uygun bir yaklaşımla icra etmesi,
3. Kavalın yapısı ve temel özellikleri hakkında bilgi sahibi olması,
4. Solist ve diğer geleneksel ve evrensel sazlarla toplu seslendirme anlamında yakalanması gereken ahenk birliğini kazanması,
5. Saz repertuarının yanı sıra sözlü repertuvara yönelik eser dağarcığı oluşturması,
6. Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk duygusunu kazanması,
7. Ülkemizin musiki kültürüne hizmet etmesi ve uluslararası müzik organizasyonlarına katılımı konusunda teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER

Kaval Dersi Öğretim Programı'yla öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur.

1. Duruş ve tutuş
2. Nefes tekniklerini kullanma
3. Ses elde etme (üfleme)
4. Bireysel icra (yorumlama)
5. Toplu (korist) icra (yorumlama)
6. Müziksel Okuma
7. Müziksel işitme
8. Tonalite ve modalite (makam) tanıma
9. Eleştirel düşünme
10. Araştırma
11. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
12. Yaratıcı düşünme
13. İletişim
14. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
15. Analitik düşünme
16. İş birliği

KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Kaval öğretimi, öğrencilerin farklı gelişim süreçleri ve yetenek durumları da göz önünde bulundurularak sürdürülmesi gereken bir öğrenme-öğretme yaklaşımını gerektirmektedir. Çalgı eğitiminde öğrenme, kişinin yeteneklerine, onun biyolojik ve kültürel gelişmişliğine, müziğe ve çalgıya karşı olan ilgisine, öğrenme ortamının durumuna bağlı olabilmektedir. Her öğrencinin çalgıya ve müziğe olan yatkınlığı farklı olabileceği için, Kaval Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar farklı bilişsel ve psikomotor beceriyi vurgulayacak şekilde yapılandırılmış, konular öğrencilerde müzik bilinci oluşturacak nitelikte tasarlanmıştır.

Öğrencilerin programda yer alan kazanımları edinebilmeleri için öğrenmeyle ilgili çeşitli taktik, teknik, beceri ve bilişsel özelliklere sahip olmaları gerekir. Öğrencilerin, bu niteliklere sahip olmaları etkili bir biçimde gerçekleştirilecek olan eğitim uygulamalarından geçmektedir. Kaval eğitimi sürecinde kaval çalmaya yönelik gerekli temel becerilerin kazanılması, büyük ölçüde öğrencilerin kendi öğrenme yollarının farkında olmasına ve kendi öğrenmelerini yönlendirebilmelerine bağlıdır. Öğrenciler çalıştıkları eserleri dinleyerek yorum ve yorumcular arasındaki farkları tespit edebilir, kendilerine ait bir yorumlama stili geliştirebilirler. Aynı zamanda çaldıkları eserleri özelliklerine uygun çalma tekniklerini kavrayarak yaratıcı yönlerini ortaya çıkartabilirler. Öğretmen bilgi dağıtıcı rolü yerine, öğrencilerinin anlam kurmalarına yardımcı rolünü benimsemelidir.

Sınıf ortamı, öğrencileri öğrenmeye motive etmek ve öğrencilerin konuya ilgisini çekmek için öğrenmeye uygun olarak düzenlenmelidir. Bu düzenlemenin nasıl olacağına öğretmen ve öğrenciler birlikte karar vermelidir. Öğrencilerin yeni öğrendikleri ile geçmiş yaşantılarında kazandıkları bilgileri bütünleştirmeleri ve bilgiyi anlamlandırmaları için anlamlandırma ve örgütleme stratejilerinden yararlanılabilir. Bu amaçla proje çalışmaları, tasarımıyla öğrenme, öğretmekle öğrenme, iş birlikli öğrenme yöntem ve teknikleri kullanılabilir. Eğitim ortamı, öğrencilerin öğrenme ortamıyla daha fazla etkileşimde bulunmalarına, dolayısıyla zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Böylece öğrenciler, daha önceki öğrendiklerini sınama, yanlışlarını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma fırsatı elde edeceklerdir. Öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun seçenekler sunmalı, yönergeler vermeli ve her öğrencinin kendi kararını kendisinin oluşturmasına yardımcı olmalıdır.

KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Değerlendirme; öğretim programında yer alan kazanımlarda belirtilen bilgi, beceri ve tutumlara öğrencilerin ne oranda ulaştıklarının tespit edilmesi ve tespit edilen eksik ya da yanlış öğrenmelerin giderilmesi için önlemler alınmasının sağlanması açısından önemlidir. Çeşitli ve çok sayıda ölçme aracı kullanılarak sistematik olarak yapılan değerlendirme sonuçları, sadece not vermek için değil; öğrencilere performansları hakkında geri bildirim verme, öğrencileri gös-terebilecekleri en üst performans seviyesine ulaştırmak için motive etme, öğretim etkinliklerinin ve öğretim programının etkililiğini belirleme amacıyla kullanılabilir.

Yapılan değerlendirme çalışmaları; öğretim programında belirtilen kazanım, hedef ve amaçlarla örtüşmelidir. Öğretim programında öğrenmenin üç alanına (bilişsel, psikomotor ve duyuşsal) ilişkin kazanımlar bulunmaktadır. Örneğin; öğrenciler kavalı çalmada teknik ustalık, yorum gücü, artistik ve etkileyici iletişim, sunum becerileri, artikulasyon/ton, ritim/tempo, titretme, müziksel etki, entonasyon vb. kategorilerde yer alan becerileri edindiklerinde psikomotor; nota yazımı, enstrümana ilişkin teknik kavramları doğru kullanmayı öğrendiklerinde bilişsel; bireysel olarak ve bir grubun üyesi olarak sorumlulukla çalıştıklarında duyuşsal alana ilişkin kazanımlara ulaşmış olacaklardır. Yapılan değerlendirme çalışmalarının sürekli olması önemlidir. Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme, öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Değerlendirme çalışmaları, farklı öğrenci yetenek ve beceri düzeylerinin yanı sıra okul ve sınıf ortamı göz önünde bulundurularak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Kullanılacak ölçme aracı ve değerlendirme yaklaşımı, ölçülmek istenen becerilere ve değerlendirme sonuçlarının hangi amaçla kullanılacağına bağlı olarak belirlenmelidir. Psikomotor ve duyuşsal alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, dereceli puanlama anahtarı ya da derecelendirme ölçekleri şeklinde tasarlanmış gözlem formlarının yanı sıra öz ve akran değerlendirme formları kullanılabilir. Bilişsel ve psikomotor alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, bireysel ya da grup çalışması şeklinde tasarlanmış proje ve performans çalışmaları kullanılabilir.

Değerlendirme sonrasında performansları hakkında verilen yapıcı geri bildirimler; öğrencilerin neyin önemli olduğunu, neyin öğretilmeye çalışıldığını ve hangi alanda gelişmek için çaba sarf etmeleri gerektiğini kavramalarını sağlayacaktır.

KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Program, öğrencinin başlangıç seviyesinden varılması hedeflenen en üst seviyeye kadar ulaşabilmesini hedeflemektedir. Geleneksel Türk halk müziğinin karakterine ve kaval çalgısının kişiliğine uygun, etütler, çalgısal ve sözel eserler öğretmenin eşliğinde uygulanmalıdır.
2. Programın yanı sıra farklı görsel ve işitsel kaynaklardan da yararlanabilir.
3. Program basitten karmaşığa doğru etütler, elde olan ezgisel ve sözel repertuarlar ile ilerlemelidir.
4. Program dışı bazı etkinlikler, dinleti, konser (bireysel, toplu icralar) çalışmaları yapılmalıdır.
5. Öğrencilere gruplar hâlinde icra yaptırılarak ortak beceri kazanımı sağlanmalıdır. Ortak icrada amaç, kavalın diğer kavallar, geleneksel ve evrensel sazlar ile birlikteliğini sağlayabilmektir. Bu şekilde akort birliği sağlanacak ve icra topluluklarına intibak edilebilecektir.
6. Gerekğinde program dâhilinde geri dönüşler veya hızlandırmalar yapılmalıdır.
7. Öğrenme sürecinde programda yer alan üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek tabloda sunulan değerlere ilişkin çalışma ve etkinliklere yer verilmesi önemlidir. Etkinlik ve çalışmalar planlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılabilir.

Değerler	Konu Başlığı
Hoşgörü	İnsanlığa karşı hoşgörü
Öz güven	Toplum önünde konuşma
Yardımlaşma	Arkadaşlık ilişkileri
Sevgi	Ülke ve bayrak sevgisi

Bu değerlerin, öğrencilere aktarılabilmesi için öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak ders kitabında etkinlik, çalışma, araştırma konusu veya okuma parçası olarak yer alması sağlanmalıdır.

KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

9, 10, 11 ve 12. sınıflar için geliştirilen programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda 9. sınıf düzeyinde üç, 10. sınıf düzeyinde iki, 11. sınıf düzeyinde iki ve 12. sınıf düzeyinde iki ünite yer almaktadır. Ünitelerde yer alan konuların işlenişi sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar, açıklama veya sınırlamalar ilgili konu başlıkları altında verilmiştir. Kazanımlar; sınıf seviyesi, ünite numarası, konu, alt konu ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlarla ilgili açıklamalar kazanımı izleyen satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir.

Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Sınıf Düzeyi	Ünite no.	Konu no.	Alt Konu no.	Kazanım no.	Kazanım İfadesi	Kazanım Açıklaması
9.2.1.1.3.					Fosurtu, ıslık sesi, dem ses ve normal sesleri fark eder.	<p><i>a) Bu aşamada doğru dudak pozisyonu ile doğru sesin elde edilişi üzerinde durulur.</i></p> <p><i>b) Doğru ses ile doğru olmayan ses arasındaki fark kavratılır.</i></p>

KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE VE SÜRELERİ

9. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Kavalın Tarihi, Tanımlanması ve Temel Özellikleri	14	8	22
Kavalda Sesler ve Doğru Nefes Kullanımı	28	18	50
Kavalda Basit Ritimli Etütler, Dizi ve Ezgi Çalışmaları	12	10	28
TOPLAM	54	36	100

10. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Kavalda Nüanslar ve Uygulamaları	5	6	16
Kavalda Ana Makamların Dizilerinde ve Basit Usullerde Etüt, Ezgi Uygulamaları	9	30	84
TOPLAM	14	36	100

11. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Geleneksel Makamlar ve Uygulamalar I	9	66	92
Kavalda Alt Ses (1. Kademe-Dem Ses) Alanında Uygulamalar	3	6	8
TOPLAM	12	72	100

12. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Kavalda Çok Seslilik ve Transpoze Çalışmaları	10	60	84
Kavalda Makamlar ve Uygulamalar II	12	12	16
TOPLAM	22	72	100

9. SINIF KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU, ALT KONU VE KAZANIMLARI

9.1. KAVALIN TARİHİ, TANIMLANMASI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ

Terimler: Kaval, pentatonik, 17'li perde sistemi

9.1.1. Kavalın Tanımı

9.1.1.1. Türk Musikisinde Kavalın Tarihî Gelişimi

9.1.1.1.1. Kavalın geçmişten günümüze gelişim sürecini açıklar.

Kavalın Türklerin Asya'dan Avrupa'ya göçü ve sonrasında farklı bölgelere dağılımları ile yayıldığı anlatılarak farklı coğrafyalardaki fiziki ve icrasal farklılıklar üzerinde durulmalıdır.

9.1.1.1.2. Türklerin kaval sazıyla ilgili tarihî ve kültürel bağlarını ilişkilendirir.

9.1.1.1.3. Geleneksel Türk musikîsi içerisinde kavalın icra edildiği alanları belirtir.

a) Kavalın geleneksel Türk müziği içerisindeki tınısal etkinliğinin anlaşılabilmesi için geleneksel Türk halk müziği ses sistemi ve gelişim süreci üzerinde durulmalıdır.

b) Pentatonikten, 17'li perde sistemine geçiş aşamalarına vurgu yapılmalıdır.

9.1.1.2. Kavalın Fiziksel Yapısının ve Özelliklerinin Tanıtımı

9.1.1.2.1. Kavalın fiziksel yapısı ve özelliklerini açıklar.

9.1.1.2.2. Kaval yapımında kullanılan materyalleri ifade eder.

Kavalın, geleneksel biçimde ilk olarak hazır materyallerden, sonraları belli tür ağaçlardan özellikle de erik ağacından yapıldığı vurgulanmalıdır.

9.1.1.2.3. Kavalları yapıldıkları ağaç türlerine göre sınıflandırır.

Kavalların, yekpare ve eklemeli olarak iki çeşit olduğu ses dizisi olarak aralarında fark olmamasına karşın, yapım tekniği açısından farklılıklar gösterdiği belirtilmelidir.

9.1.1.2.4. Kavalın farklı boyutlarda olabileceğini kavrar.

Farklı tonlarda seslendirilebilen farklı müzik türlerinde özellikle halk müziğindeki transpoze (aktarım) yapma zorluğunu ortadan kaldırmak için si, do, re, mi, fa, sol, la seslerinden farklı boyutlarda kavallar kullanmaya dikkat edilmelidir.

9.1.1.3. Kaval Yapımı ve Bakımı

9.1.1.3.1. Doğru kaval seçiminin nasıl yapılacağını açıklar.

9.1.1.3.2. Farklı tekniklerde yapılmış kaval türlerini ve şekillerini tanır.

9.1.1.3.3. Kavalın bakımının ve yağlanmasının önemini kavrar.

Organik bir çalgı olan kavalın, çatlamaması ve uzun yıllar kullanılabilmesi ve daha rahat ses verebilmesi için yağlanması ve temizlenmesi gerektiği belirtilmelidir.

9.1.2. Kaval Çeşitleri ve Özellikleri

9.1.2.1. Kaval Çeşitleri

- 9.1.2.1.1. Farklı boyutlardaki kavalları tanıır.
- 9.1.2.1.2. Dilli kavalların özelliklerini açıklar.
- 9.1.2.1.3. Dilsiz kavalların özelliklerini açıklar.
- 9.1.2.1.4. Dilli ve dilsiz kavali karşılaştırır.

9.2. KAVALDA SESLER VE DOĞRU NEFES KULLANIMI

Terimler: Alt Ses Alanı, (Dem Ses), Diyafram

9.2.1. Kavalda İlk Ses Elde Ediş

9.2.1.1. Kavalda Ses Çıkartma

- 9.2.1.1.1. Ses çıkartmadan önce dudağın alması gereken doğru şekli gösterir.
- 9.2.1.1.2. Soğuk nefes ve sıcak nefes üfleyerek çıkan sesleri ayırt eder.
- 9.2.1.1.3. Fosurtu, ılık sesi, dem ses ve normal sesleri fark eder.
 - a) *Bu aşamada doğru dudak pozisyonu ile doğru sesin elde edilmesi sağlanmalıdır*
 - b) *Doğru ses ile doğru olmayan ses arasındaki fark vurgulanmalıdır.*

9.2.1.2. Nefes Teknikleri

- 9.2.1.2.1. Diyafram nefesini fark eder.
Diyaframın, kavalda nitelikli ve sağlıklı ses elde edebilmede diyafram nefesinin önemi vurgulanmalıdır.
- 9.2.1.2.2. Doğru nefes tekniklerini uygular.
Diyafram nefesini kullanmaya yönelik basit çalışmalar yaptırılmalıdır.

9.2.1.3. Kavalda Duruş ve Tutuş Pozisyonu

- 9.2.1.3.1. Doğru oturma pozisyonunda kavalın nasıl tutulacağını kavrar.
- 9.2.1.3.2. Kavali üflerken doğru duruş pozisyonu alır.
Kaval üflerken bacakların omuz hizasında açık olması, vücudun dik tutulması, başın karşıya bakıyor olması, kavalın, vücuda, doğru bir açıyla (yaklaşık 45 derece) tutulması, alttaki elin dize dayalı bir şekilde kaval tutuluyor olması gerektiği belirtilmeli ve öğretici tarafından gösterilmelidir.

9.2.1.4. Doğru Tutuş Pozisyonunda Ses Çıkartma

- 9.2.1.4.1. Temel duruş ve tutuş pozisyonunda çıkan sesi tanıır.
- 9.2.1.4.2. İlk tutuş pozisyonunda kullanılacak denge parmaklarını ifade eder.
- 9.2.1.4.3. Deliklerin, parmakların hangi boğumları ile ne şekilde kapatılacağını gösterir.
- 9.2.1.4.4. İlk üfleşte çıkan sesin temel ses olan re sesi olduğunu ifade eder.
- 9.2.1.4.5. Sert ya da yumuşak üfleşte sesin frekansının değiştiğini fark eder.
- 9.2.1.4.6. Bir perdeden farklı şiddetlerle üflendiğinde farklı frekanslarda seslerin çıktığını fark eder.

9.2.1.5. Kavalda Orta Ses Alanında (2.Kademe Sesler) Çıkan Sesler

- 9.2.1.5.1. Re, do, si, la ve sol seslerini kademeli olarak elde eder.

- 9.2.1.5.2. Beş sestten oluşan ikinci kademedede ritmik nefes çalışmaları yapar.
- 9.2.1.5.3. Re, do, si, la ve sol notaları ile hazırlanmış etüt çalışmaları yapar.
- 9.2.1.5.4. Orta ses alanında çalışırken alt ses ve üst ses alanlarını ayırt eder.
- 9.2.1.5.5. Uzun nefes çalışmalarının doğru frekansta sesler elde edebilmeye yardımcı olduğunu açıklar.

9.2.1.6. Kavalda Orta Ses Alanında (3. Kademe Sesler) Çıkan Sesler

- 9.2.1.6.1. Mi, fa, sol, la notalarını kademeli olarak elde eder.
- 9.2.1.6.2. İkinci kademededen üçüncü kademeye geçişteki köprüyü uygular.
- 9.2.1.6.3. İkinci ve üçüncü kademedeki seslerden oluşan etütler seslendirir.

9.2.1.7. Kavalda Orta Ses Alanında (4. Kademe Sesler) Çıkan Sesler

- 9.2.1.7.1. Si, do, re notalarını çalar.
- 9.2.1.7.2. Üçüncü kademededen dördüncü kademeye geçişteki köprüyü fark eder.
- 9.2.1.7.3. Üçüncü ve dördüncü kademedeki seslerden oluşan etütler seslendirir.

9.2.1.8. Kavalda Orta Ses Alanında (İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Kademede) Değiştirme İşaretleri

- 9.2.1.8.1. İkinci kademedeki la#, do# ve re# notalarını seslendirir.
- 9.2.1.8.2. Üçüncü kademedeki fa #, sol# ve la# notalarını seslendirir.
- 9.2.1.8.3. Dördüncü kademedeki do# ve re# notalarını seslendirir.
- 9.2.1.8.4. Yarım sesleri kullanarak inici ve çıkıcı gamlar yapar.

9.3. KAVALDA BASİT RİTMİLİ ETÜDLER, DİZİ VE EZGİ ÇALIŞMALARI

Terimler: Diyez, bemol, dizi, ayak, makam

9.3.1. Melodik ve Ritmik Etütler

9.3.1.1. Orta Ses Alanında İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Kademede Etütler

- 9.3.1.1.1. Her üç kademedeki tam seslerden örnek etütler seslendirir.
- 9.3.1.1.2. Her üç kademedeki diyez ve bemollü sesler kullanılarak etütler seslendirir.
- 9.3.1.1.3. Atlamalı olarak ritmik etütler seslendirir.

9.3.2. Ana Makamlarda Etüt ve Melodi Çalışmaları

9.3.2.1. Çargâh Makamı Dizisi

- 9.3.1.2.1. Çargâh makamı dizisinde basit ritimlerden (2-3-4) hazırlanan etütler seslendirir.
- 9.3.1.2.2. Çargâh makamı dizisinde basit ritimlerden(2-3-4) hazırlanan türküler seslendirir.
- 9.3.1.2.3. Çargâh makamı dizisinde basit ritimli (2-3-4) sözel ve saz eserleri seslendirir.

9.3.2.2 Kürdi Makamı Dizisi

- 9.3.1.2.1. Kürdi makamı dizisinde basit ritimlerden hazırlanan etütler seslendirir.
- 9.3.1.2.2. Kürdi makamı dizisinde basit ritimlerden hazırlanan türküler seslendirir.

9.3.1.2.3. Kürdi makamı dizisinde basit ritimli sözel ve saz eserleri seslendirir.

9.3.2.3. Buselik Makamı Dizisi

Konu Açıklaması: Belirlenen diziler, etütler, sözel ve saz eserlerinin seslendirilmesi sırasında kavalda basit nüans uygulamalarından nefes ve dil vurguları da yeri geldiğinde kullanılmalıdır.

9.3.2.3.1. Buselik makamı dizisinde basit ritimlerden hazırlanan etütler seslendirir.

9.3.2.3.2. Buselik makamı dizisinde basit ritimlerden hazırlanan türküler seslendirir.

9.3.2.3.3. Buselik makamı dizisinde basit ritimli, sözel ve saz eserleri seslendirir.

10. SINIF KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU, ALT KONU VE KAZANIMLARI

10.1. KAVALDA NÜANSLAR VE UYGULAMALAR

Terimler: Horlatma, vibrato (el sallama)

10.1.1. Kavalda Orta Ses Alanı(2. Kademe) Seslerde Horlatma ve Alt Ses Alanı (1. Kademe), Seslerde Vibrato (Sallama)

10.1.1.1. İkinci Kademe Seslerde Horlatma Tekniği

10.1.1.1.1. Sol, la, si, do ve re seslerinde horlatma tekniği ile çıkan sesleri fark eder.

10.1.1.2. Birinci Kademe Seslerde El ile Vibrato (El Sallama) Tekniği

10.1.1.2.1. Fa, mi, re, do, si, la ve sol seslerinde el sallama tekniği ile çıkan sesleri fark eder.

10.1.1.3. İkinci Kademe Seslerde El ile Vibrato (El Sallama) Tekniği

10.1.1.3.1. Fa, mi, re, do, si, la ve sol seslerinde el sallama tekniği ile çıkan sesleri fark eder.

10.1.1.4. İkinci Kademe Seslerde Baş ile Vibrato (Baş Sallama) Tekniği

10.1.1.4.1. Fa, mi, re, do, si, la ve sol seslerinde baş sallama tekniği ile çıkan sesleri fark eder.

10.1.1.5. İkinci Kademe Seslerde Nefes ile Vibrato Tekniği

10.1.1.5.1. Fa, mi, re, do, si, la ve sol nefes ile vibrato tekniği ile çıkan sesleri fark eder.

10.2. KAVALDA ANA MAKAMLARIN DİZİLERİNDE VE BASİT USÜLLERDE ETÜT, EZGİ UYGULAMALARI

Terimler: Ana makamlar, basit usuller

10.2.1. Kavalda Makamlar ve Basit Usullerde Uygulamalar

10.2.1.1. Rast Makamında Uygulamalar

10.2.1.1.1. Rast makamı dizisinde basit usullerde hazırlanan etütler seslendirir.

10.2.1.1.2. Rast makamında türküler seslendirir.

10.2.1.1.3. Rast makamında oyun havaları seslendirir.

10.2.1.2. Segâh Makamında Uygulamalar

10.2.1.2.1. Segâh makamı dizisinde basit usullerde hazırlanan etütler seslendirir.

10.2.1.2.2. Segâh makamında türküler seslendirir.

10.2.1.2.3. Segâh makamında oyun havaları seslendirir.

10.2.1.3. Hüseyini Makamında Uygulamalar

10.2.1.3.1. Hüseyini makamı dizisinde basit usullerde hazırlanan etütler seslendirir.

10.2.1.3.2. Hüseyini makamında türküler seslendirir.

10.2.1.3.3. Hüseyini makamında oyun havaları seslendirir.

11. SINIF KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU, ALT KONU VE KAZANIMLARI

11.1. KAVALDA MAKAMLAR ve UYGULAMALARI I

Terimler: Uşşak, hicaz, karcıgar, oyun havası, saz eserleri

11.1.1. Farklı Makamlarda Oyun Havaları ve Saz Eserleri

11.1.1.1. Uşşak Makamında Uygulamalar

11.1.1.1.1. Uşşak makamı için hazırlanan etütler seslendirir.

11.1.1.1.2. Uşşak makamında oyun havaları seslendirir.

11.1.1.1.3. Uşşak kürdi makamında saz eserleri seslendirir.

11.1.1.2. Hicaz Makamında Uygulamalar

Konu Açıklaması: Hicaz makamı içerisinde hicaz ailesi (uzzal, hümayun, zirgüleli) verilmeli, hicazkâr makamı vurgulanmalıdır.

11.1.1.2.1. Hicaz makamı için hazırlanan etütler seslendirir.

11.1.1.2.2. Hicaz makamında oyun havaları seslendirir.

11.1.1.2.3. Hicaz makamında saz eserleri seslendirir.

11.1.1.3. Karcıgar Makamında Uygulamalar

11.1.1.3.1. Karcıgar makamı için hazırlanan etütler seslendirir.

11.1.1.3.2. Karcıgar makamında oyun havası seslendirir.

11.1.1.3.3. Karcıgar kürdi makamında saz eseri seslendirir.

11.2. KAVALDA ALT SES (1. KADEME-DEM SES) ALANINDA UYGULAMALAR

Terimler: Dem ses, alt ses alanı, 1. kademe sesler

11.2.1. Kavalda Alt Ses Alanında (Dem Ses) Uygulamaları

11.2.1.1. Alt Ses Alanında Uygulamalar

11.2.1.1.1. Kavalda alt ses alanı (1. kademe dem) seslerini kavrar.

11.2.1.1.2. Kavalda alt ses alanı (1. kademe dem) seslerinde oyun havası seslendirir.

11.2.1.1.3. Kavalda alt ses alanı (1. kademe dem) seslerinde açış (taksim) çalışmaları yapar.

12. SINIF KAVAL DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU, ALT KONU VE KAZANIMLARI

12.1. KAVALDA ÇOK SESLİLİK VE TRASPOZE ÇALIŞMALARI

Terimler: Toplu Seslendirme, Çok Seslilik, Transpoze

12.1.1. Kaval İçin Düzenlenmiş Çok Sesli Ezgiler ve Orkestral Eserler

12.1.1.1. Kaval İçin Düzenlenmiş Çok Sesli ve Yabancı Repertuvar Uygulamaları.

12.1.1.1.1. İki kaval için düzenlenmiş majör dizilerde çok sesli basit ezgileri seslendirir.

12.1.1.1.2. İki kaval için düzenlenmiş minör dizilerde çok sesli basit ezgileri seslendirir.

12.1.1.1.3. İki kaval için düzenlenmiş modal (makamsal) dizilerde basit çok sesli ezgileri seslendirir.

12.1.1.1.4. Orkestra için düzenlenmiş çok sesli tonal kavala uygun eserleri seslendirir.

12.1.1.1.5. Orkestra için düzenlenmiş kavala uygun modal (makamsal) eserleri seslendirir.

12.1.2. Kavalda Tonal Dizilerin, Ezgilerin Traspoze (Aktarım) Çalışmaları

12.1.2.1. Kavalda Tonal Dizilerin, Ezgilerin Transpoze (Aktarım) Çalışmaları

12.1.2.1.1. Kavalda majör dizilerin, ezgilerin sol, la ve do sesleri üzerine transpozese çalışmaları yapar.

12.1.2.1.2. Kavalda minör dizilerin, ezgilerinin sol, la ve do sesleri üzerine transpozese çalışmaları yapar.

12.1.2.1.3. Kavalda rast makamı dizisinin, ezgilerinin sol, la ve do sesleri üzerine transpozese çalışmaları yapar.

12.1.2.1.4. Kavalda hicaz makamı dizisinin, ezgilerinin sol, la ve do sesleri üzerine transpozese çalışmaları yapar.

12.1.2.1.5. Kavalda nihavent makamı dizisinin, ezgilerinin sol, la ve do sesleri üzerine transpozese çalışmaları yapar.

12.2. KAVALDA MAKAMLAR VE UYGULAMALARI II

Terimler: Saba, nihavent, kürdilihicazkâr, hüzzam

12.2.1. Kaval İçin Farklı Makamlarda Oyun Havaları ve Saz Eserleri

12.2.1.1. Saba Makamında Uygulamalar

12.2.1.1.1. Saba makamı için hazırlanan etütler seslendirir.

12.2.1.1.2. Saba makamında oyun havası seslendirir.

12.2.1.1.3. Saba makamında saz eseri seslendirir.

12.2.1.2. Nihavent Makamında Uygulamalar

12.2.1.2.1. Nihavent makamı için hazırlanan etütler seslendirir.

12.2.1.2.2. Nihavent makamında oyun havası seslendirir.

12.2.1.2.3. Nihavent makamında saz eseri seslendirir.

12.2.1.3. Kürdilihicazkâr Makamında Uygulamalar

12.2.1.3.1. Kürdilihicazkâr makamı için hazırlanan etütler seslendirir.

12.2.1.3.2. Kürdilihicazkâr makamında oyun havası seslendirir.

12.2.1.3.3. Kürdilihicazkâr makamında saz eseri seslendirir.

12.2.1.4. Hüzzam Makamında Uygulamalar

12.2.1.4.1 Hüzzam makamı için hazırlanan etütler seslendirir.

12.2.1.4.2. Hüzzam makamında oyun havası seslendirir.

12.2.1.4.3. Hüzzam makamında saz eseri seslendirir.